

Zamyšlení na komunikování statistiky v médiích

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT PSY717

Pavel Kopačka

181965, psychologie/sociologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D.

Datum odevzdání: 01.05.2010

Fakulta sociálních studií MU, 2010

Osamělost

Článek geografického měsíčníku Geo – únor 2007 v rubrice Téma se zabývá vývojem fenoménu osamělosti a stále se zvyšujícího počtu osamělých lidí. V celém textu je několik odkazů na mnohá empirická měření a výzkumy. Většinou však bez bližších odkazů na zdroje. Je patrné, že nejde o osamělost jako takovou, ale pojednává o osobní spokojenosti a sebehodnocení v souvislosti s pocity osamělosti. Toto je v textu zdůrazněno. Stručně se článek zabývá historií vědeckého zájmu i tím, že je tento fenomén relativně mladý a předpokládá (bez podpory nějakých studií), že dříve se problém osamělosti nevyskytoval. Definuje osamělost jako touhu po kontaktu s blízkou osobou a správně rozlišuje termíny „být sám“ a „cítit se sám“. Článek i z metodologických důvodů správně poukazuje, že se bude zaobírat druhou možností. Zpočátku sice používá výrazy jako: „*Vědci jsou zděšeni závěry statistiků....*“, ale po první třetině se stává serióznějším. Navíc i prezentované výsledky zděšení nevyvolávají. I když je zde největší pozornost věnována závěrům amerického psychologa Daniela Russella a jeho škále osamělosti UCLA nechává rozhodnutí na čtenáři, zda jsou pro ně přijatelnější jiné výzkumy. Především blíže nespecifikovaná dotazníková metoda administrovaná obyvatelům několika evropských zemích, kde přiznalo skoro osm procent žen a jen necelá tři procenta mužů, že jsou „často osamělí“. „Občas“ se tak cítí každá čtvrtá žena (25 %) a každý šestý muž (16 %). Autor ovšem upozorňuje na metodologické nedostatky, především sugestivně položené otázky.

Další a nejvíce citovanou prací často používaná škála UCLA amerického psychologa D. Russella. Bohužel volně dostupný je pouze abstrakt. Přesto i toto resumé však obsahuje informaci o kontrole reliability prováděné pomocí vnitřní konzistence, kdy Crombachovo- α dosahuje hodnoty 0,96 a test-re test korelace po dvou měsících hodnoty 0,73. Nicméně Russell použil například zkrácenou verzi svého dotazníku v dalších studiích, které jsou volně dostupné. Např. v longitudinální studii studentů prvního ročníku vysoké školy: Adult Attachment, Social Self-Efficacy, Self-Disclosure, Loneliness, and Subsequent Depression for Freshman College Students. (Russell et al 2005) Zde dosahuje kontrola reliability podobně vysokých hodnot. V článku jde především o souhrn několika studií a neodkazuje se pouze na jeden výzkum a autoři používají jakousi metaanalýzu. Poukazují na průměrné hodnoty, což je vzhledem k tomu, že jde o normální rozložení dat, považují aritmetický průměr za správně použitou střední hodnotu. Přestože v jiných člancích pro širokou veřejnost bývá často tento typ centrální tendence nevhodně nadužíván, v tomto případě je na místě. Průměrné hodnoty pak bývají celkově vyšší oproti jiným studiím a mizí rozdíl mezi pohlavími. Z mnou citovaného zdroje vyplývá, že nejsou rozdíly a v sociálním postavení a etniku.

Za hlavní nedostatek ale považuji to, že všechna čísla se tváří jako by prezentovala celou populaci, jde ale jen o závěry z výzkumů prováděných v ekonomicky vyspělých státech severní polokoule. Přitom mnohokrát citovaný Daniel Russell přitom administroval svůj dotazník i v afrických státech s rozdílným výsledkem. Dále jsem postrádal grafické vyjádření prezentovaných dat.

Za největší přednost článku mohu označit, pro mne nejvíce překvapující fakt, že metody zpochybňují i zdánlivě jasně negativní význam osamělosti a správně poukazují na jakési osobní nastavení a to, že optimální úroveň sociálních kontaktů je u každého jedince různá. Vrací se k podstatě. Neměří se míra osamělosti, ale míra sebehodnocení v závislosti na proměnné, kterou je osamělost. Připomíná také opačný jev, kdy dochází k zahlcení sociálními podněty, což člověka pocitem spokojenosti také nenaplnuje. Z toho vyplývá, že nejvíce spokojení se svými kontakty by měli být lidé blízcí se průměru. V závěru tak střízlivě hodnotí data a nesnaží se o nějaké pesimistické předpovědi.

Literatura:

Russell, D. et al. 2005, *Adult Attachment, Social Self-Efficacy, Self-Disclosure, Loneliness, and Subsequent Depression for Freshman College Students*, *Journal of Counseling Psychology*, Vol. 52, No. 4, 602–614 [on line] Dostupné z :
<<http://www.psychology.iastate.edu/~wei/manuscript/transition.pdf>>

Práce se vlastně řešení problémů ohledně statistiky vyhýbá, je v tomto smyslu povrchní. Ani v metodologickém rozboru bohužel nejde dostatečně do hloubky. Prosím o přepracování. OB
JS